

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 71.

V Gorici, v četrtek 6. septembra 1923.

Let. VI.

Izhaja vsak ponedeljek in četrtek ob 8. uri predpoldne. — Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L. Za inozemstvo celo leto 30 L. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo. Odgovorni urednik: RICHARD OREL.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo vnaprej. List izdaja konsorcij GORIŠKE STRAŽE. Tisk. Juch v Gorici via Morelli 16. Uprava in uredn.: ulica Mameli 5. (prej Scuole).

Neoporekljiv dokaz.

Včerajšnji »Piccolo della sera« prinaša sledeče poročilo:

»Goriški podprefekt je imel sestanek z vsemi župani svojega obsežnega okrožja; poročali so mu natančno o položaju v posameznih občinah ter predložili spomenice in prošnje. G. kom. Nicolotti se je v teh pogovorih prepričal, da je finančni, moralni in politični položaj v celotnem goriškem okrožju zadovoljiv in da je kmetско prebivalstvo popolnoma mirno in delavno. V tem smislu je poročal tudi svojim predstojcem oblastvom.«

Ne bomo preiskovali danes kako je s finančnim položajem v naših krajih, zlasti v onih, ki jih je vničila vojna vihra, ugotoviti hočemo samo, da smo tudi mi vedno trdili in podčrtavali, da je naše ljudstvo delavno, miroljubno in si ne želi drugega, kakor da se mu da prilika mirnega sožitja s sodržavljani italijanske narodnosti. Ker nas odkrito veseli, da je prišel g. kom. Nicolotti po osebnem stiku z zastopniki našega ljudstva do onega prepričanja, katerega smo mi vedno odločno zagovarjali, ne bomo spominjali na razne dogodke in določbe preteklih dni, ki so bili naperjeni ravno proti temu miroljubnemu našemu ljudstvu. Ne bomo spominjali na nasilja, ki jih je moral preživeti istrski trpin, ko so mu zažigali domove. Ne bomo omenjali krških dogodkov in trpljenja naših ljudi, ki so ga morali ob tej priliki prestati. Obujati tudi nečemo spominov na razmere po naših sodnijah, kjer je zatrt materni jezik našega delavnega ljudstva. Še mnogo drugih bridkih spominov hočemo danes pozabiti. Danes ko smo veseli, ker smo slišali iz ust odličnega in visokega zastopnika naše vlade tako priznane besede za naše ljudstvo, se porajajo v naših prsih novo upanje in bi vse bridke očitke najraje za vedno zakopali.

Imamo samo vročo prošnjo:

G. komendant, Vi ste iz ust najmerodajnejših zastopnikov našega ljudstva spoznali njegovo bistvo. Povejte to vsem merodajnim krogom in poučite jih, da so bile njihove sodbe o nas mnogokrat neopravičene in celo krivične.

V nas ni nič protidržavnega duha. Če smo včasih z ostrimi besedami obsojali razne dogodke in ukrepe, smo storili to v zavesti, da imamo kot polnopravni državljani v svobodoljubni državi kot je Italija pravico do prostega izražanja svojih želj in misli. S svojimi odkritimi besedami in morebitnimi težkimi očitki nismo hoteli državi škodovati, temveč smo skušali samo odpravljati slabosti, ki se pokažejo v vsakem velikem organizmu. Zato ste se tudi prepričali, da smo miroljubni in da je v našem ozemlju stanje v vsakem oziru zadovoljivo.

Ugotovili smo sicer že nešteto krat, toda naj danes pri tej priliki še enkrat zapišemo:

Zavedamo se, da smo državljani

velike države. Kakor hitro smo to postali, smo jasno in odkrito izjavili, da prevzemamo vse dolžnosti in pravice. Nimamo nikakih zahrbtnih ciljev in namenov, temveč si hočemo ohraniti samo svojo samobitnost in doseči mirno sožitje z sodržavljani, ki govore italijanski jezik.

Tej svoji izjavi se nismo nikoli izneverili. Dejstva, ki jih je ugotovil g. podprefekt s svojim zgorajšnjim sporočilom, so naš najboljši, najglasnejše govoreči dokaz! Zato smo g. komendantu, ponavljamo se enkrat, za njegovo odkrito, moško priznanje iz srca hvaležni.

Kaj se godi po svetu?

Spor med Italijo in Grčijo še vedno ni poravnal. Grčija prosi za posredovanje, Italija pa odklanja vsako vmešavanje drugih držav in hoče z Grčijo sama obračunati. Ker so pa Anglija, Francija in tudi manjše države odločno mnenja, da je treba zadevo mirnim potom spraviti s sveta, zato se je zadnje dneve položaj vedno bolj zamotaval. Zlasti je postajalo opasno, ker je kazalo, da bo italijanska zasedba šla še dalje. Nervoza je začela biti cela Mala ententa, v prvi vrsti seveda Jugoslavija. Čuli so se glasovi, da Jugoslavija nikakor ne more dopustiti, da bi Italija zasedla nove balkanske pokrajine, ker bi bila s tem njena gospodarska in politična osamosvojitve zelo otežkočena.

Angleško stališče.

Ker je velika Anglija vedno zelo ljubosumna, če se ji zdi, da hoče postati kaka država na evropski celinici, premočna, se je z vso odločnostjo zavzela, da mora priti italijansko grški spor pred razsodišče zveze narodov. Italija se je temu protivila in zlasti poudarjala, da Grčija po znanem prevratu še nima ustavne vlade, da je sedanja grška vlada, ki je svoječasno postrelila na nezakonit način svoje prejšnje ministre, pravzaprav še revolucionarna vlada, katere druge države še niso priznale. Vsled tega Grčija ni članica Zveze narodov in ne more zahtevati, da bi se njeni spori spravljali pred njeno razsodišče.

Grčija je pa od svoje strani ugotavljala, da ni res, da bi bili italijansko razmejitveno komisijo umorili Grki, še manj pa, da bi bil ta napad naročen iz Aten. Ker krivcev z vso gotovostjo še do danes niso izsledili, je bil ta ugovor seveda zelo tehten. Ker je Mussolini z zasedbo grškega ozemlja — katero je izvršil brez prejšnjih dogodkov z ostalimi velesilami — iste očitno nekoliko vžalil in ker je pri zasedbi Krfa po nepredvidnosti bilo vstreljenih kakih 15 Grkov — nevojakov, je postalo grško stališče še krepkejšo. Anglija se je postavila z vso svojo težo na njeno stran. Angleška diplomacija in tudi angleška javnost z vso odločnostjo zahtevata, da prevzame rešitev spora Zveza narodov, ki je ravno te dni začela zborovati v Ženevi.

Kako stališče zavzema Francija?

Nasproti stališču angleške vlade, ki je v polnem nasprotju z naziranjem italijanskih krogov, se je postavila francoska vlada na nekako posredovalno stališče. Francoski krogi pripisujejo posebno važnost preiskavi, ki bi naj jo izvedla po-

slaniška konferenca, kateri predseduje francoski ministerski predsednik Poincaré. Sicer je pa v bistvu tudi to stališče nasprotno italijanskemu, ki hoče postopati povsem samostojno. Italijanska vlada je že zagrozila, da bo izstopila iz Zveze narodov, če se bo ista osmelila razpravljati o njenem sporu z Grčijo.

Vprašanje pride pred Zvezo narodov.

Ker bi pa povzročilo brezdvomno predalekosežne posledice, če bi prišlo vsled grške zadeve do spora med velesilami, zato bo Mussolini najbr-

že nekoliko popustil. Seveda se bo v tem slučaju tudi odklonljivo stališče Anglije in Francije nekoliko spremenilo. Po poročilih, ki jih prinašajo včerajšnji večerni listi, bo o sporu razpravljala Zveza narodov. Preiskava glede krivcev se vrši dalje in niso poročila več popolnoma odbijajoča. Tudi del brodovja, ki je sedeloval pri zasedbi Krfa, se je že vrnil v Tarent.

Tudi Amerika za posredovanje.

Kakor poročajo iz Amerike je tudi tamošnja vlada za posredovanje Društva narodov.

Računamo zato lajko z gotovostjo, da se bo spor rešil brez krvavih zapletljivajev.

Politični razgovori v Zagrebu in Ljubljani.

V Zagreb je došlo več poslancev Jugoslovanske muslimanske organizacije, da se razgovarjajo s poslanci Radičeve stranke. Iz Zagreba odpotujejo v Ljubljano, kjer se bodo vršili razgovori s poslanci SIS. (dr. Korošec.)

Vničujoč potres na Japonskem.

Več mest porušenih. - Nad pol-milijona človeških žrtev.

Zadnjo soboto dopoldne so potresni aparati opazovališče v Zagrebu, na Dunaju, v Budimpešti in drugod zaznamovali mogočne podzemeljske sunke, katerih ognjišče je bilo oddaljeno približno 12.000 kilometrov. Pozno zvečer in tekom nedeljskega dne se je doznalo, da je na Japonskem gospodaril potres kakor ga človeštvo še konaj pozna. Glavno mesto japonske države Tokio in njegovo pristanišče Jokohama ter cela tamošnja okolica z mnogimi mesti je skoro došla vničena. Poročila o groznem razdejaniu so vsako uro obupnejša. Število človeških žrtev in porušenih hiš se množi od dne do dne za stotisoče.

Pogosti potresi na Japonskem.

Sedanji potres ni prvi dogodek te vrste na Japonskem. Azija je že od nekdanj podvržena potresom. V zgodovini azijskih potresov najdemo čestokrat ozemlje Inda in Ganga, malajske otoke in posebno Japonsko. Pogosto pojavljanje potresnih katastrof na Japonskem je s prirodznanskega stališča utemeljeno, saj je Japonska splošno znana zemlja vulkanov, katerih večina je sicer mrtva in ne deluje, kar pa ne jamči za sigurnost pred potresnimi katastrofami.

V zadnjih 70. letih je mikadova dežela večkrat postala žrtev vulkaničnih izbruhov svoje zemlje. Ze leta 1855. je potres porušil Jeddo ali Tokio. Od 28. oktobra do 15. novembra 1892 je potres ugonabljal ozemlje zapadno od mesta. Naslednja dva velika potresa na japonskih tleh sta bila leta 1894. in leta 1896. Poslednjič je potres zahteval okoli 30.000 človeških žrtev. Ze številke so bile za tiste čase naravnost ogromne. Sedanja potresna katastrofa po-

vseh izgledih, žal, prekaša zadnjo. Človeških žrtev je mnogo več, pa tudi povzročena škoda je neizmerno večja.

Kje je začel potres?

Potres je začel v Yokohami, trgovinski luki Japonske, ki se deli v tri predele. V sredini mesta se nahajajo javna poslopja in reprezentančne zgradbe. Na vzhodu leži evropska četrt, na zapadu pa pravi japonski del mesta. Yokohama je imela zadnje čase približno pol milijona prebivalcev. Potres je izbruhnil v vzhodnem delu, kjer stoje bančna poslopja, trgovinske palače, hoteli, klubi in podobne zgradbe. Takoj ob prvih potresnih sunkih je nastalo na morju strahovito valovanje. Ladje, ki so bilo zasidrane v pristanišču, so se vsled butanja valov odtrgale in po večini potopile. V mestu je nastal požar, katerega so še povečale nastale razstrelbe. V kratkem času je postala Jokohama žalostna razvalina. Prebivalstvo je v divjem begu zapuščalo mesto. Vse tvornice za svilo, skladišča čaja, tvornice bronu, porcelana, laka in drugih predmetov so izginile. Jokohama so ovili plameni, ki niso prizanesli ne mrtvi snovi, ne živemu bitju. Samo tuhtant so ostavili bomo leseno ali ilovnato kočico.

Razdejanje glavnega mesta.

Tokio, prestolico vzhoda, ki je bilo ustanovljeno leta 1456. ter je postalo glavno mesto Japonske l. 1869., je zadela ista usoda, kakor Jokohama. Panika v urestolici, ki šteje okrog 2 milijona duš, je bila seveda mnogo večja nego v trikrat manjši Jokohami. Vsled hudih potresnih sunkov se je pojavil požar na več mestih naenkrat, objel je

mного ulic ter jel pokončavati palače z nepopisno brzino. Strašni prizori so bili, ko so ljudje iskali izhoda iz ulic, katere so zapirali plameni. Tudi mikadova (cesarjeva) palača je zgorela in cesarska rodbina si je le s težavo rešila življenje.

Potres je po dosedanjih podatkih trajal samo 6 minut toda je bil po svojem učinku grozen. Na tisoče ljudi je postalo njegova žrtev, vse lepote mesta so postale enake zemlji in ubogi ljudje so komaj utegnili rešiti golo življenje. Materijalna škoda potresa je neprecenljiva. Kako ogromna pa je škoda, o tem pričajo že suhe vesti preko Amerike, ki ne morejo ničesar poročati o mrtvih, temveč le kratko beležijo, da so prometna sredstva uničena in da so zveze daleč naokoli z zaledjem pretrgane. Tudi železnice so porušene. Vse ostalo je neznan. Pričakovati je, da prinesejo prihodnji dnevi strašna razkritja, o kakršnih človeštvo najbrže ni čulo, odkar je doživelo svoj največji potres leta 1755. v Lisaboni, potres, katerega področje je segalo od Grönlandije do Afrike ter je poškodoval eno trinajstino celokupne kopne zemlje. Zadnji trije veliki potresi so bili leta 1906. v San Franciscu, leta 1908 v Messini (Sicilija, 100.000 žrtev), ter v severozapadni Kitajski 16. decembra 1920. Ta katastrofa je zahtevala 180.000 duš.

Zadnja poročila

Poročila z dne 3. t. m. pravijo:

Potres na Japonskem je opustošil na 350 km dolgi črti večino mest med Tokiom in Osako. Prizadete so najbogatejše pokrajine. Večina mostov je razrušenih, tako da prebivalstvo ni moglo niti bežati. Vničenih je bilo tudi več železniških vlakov, ki so vozili proti Tokio. Porušili so se čeli predori in pokopali pod seboj vozeče vlake. V Tokio in Jokohami štejejo že 200 tisoč mrtvih. V Jokohami se je dvignilo morje. Valovi, ki so najprej pljusknili na suho in potem nazaj v morje, so potegnili na tisoče ljudi s seboj. Požar v Tokiju še vedno ni pogasjen. Tudi vulkani še vedno delujejo.

Poročila z dne 4. t. m.:

Položaj na Japonskem je vedno bolj obupen in strašen. Londonski list »Times« prinaša po japonskem listu »Asaki« naravnost grozne številke o človeških žrtvah: njihovo število se je dvignilo že na 500.000. Porušeni hiš se je dognalo 300.000. Glavni vzrok požara v Tokiju je bi-

lo porušenje plinovitih naprav in napeljav. Skoro vse bolnišnice in glavna industrijska podjetja so izginila iz površja. Zrušenje mnogih velikih poslopij je zahtevalo na tisoče žrtev. Tokijske oblasti ne morejo vzdržavati reda in se dogajajo nasilja in ropi. Minister mornarice šteje samo za Tokio 150 tisoč mrtvecev. Več vodilnih članov vladne stranke je bilo ubitih, ko so imeli neko konferenco. Vsled pomanjkanja živil je prišlo do uporov in revolt. Računa se, da se bo začasno prestolici določilo kako drugo me-

sto, ker je Tokio preveč porušeno.

Glavni del tokijskega mesta izgleda kot eno samo velikansko pogorišče. Ulice, ki so vse razruvane in razdejane, so polne mrtličev.

Poročilo z dne 5. t. m. pravi:

V Tokiju je porušeni 350.000 hiš; število človeških žrtev je že preseglo pol milijona. Mrtvih je več članov vlade. Zveze s Tokijem se sedaj niso vzpostavljene. Škoda cenijo v Londonu na 500 milijonov funtov sterlingov. Japonska valuta je na angleški borzi grozno padla.

DNEVNE VESTI.

Duhovnih vaj.

ki se vrše tekoči teden v Gorici, se vdeležuje okrog 60 gg. duhovnikov iz cele nadškofije. Prišli so tudi gospodje iz Notranjskega in Koroškega. Vodi jih jezuit p. Spilutini.

Dva nova slovenska odvetnika.

Dr. Stojan Brajša, znani naš poztvovalni kulturni delavec, je otvoril te dni v Gorici v Gosposki ulici 4 svojo lastno odvetniško pisarno. Kot koncipijent je stopil v njegovo pisarno tudi naš dobri znanec dr. Glaser. V Ajdovščini je otvoril odvetniško pisarno dr. Slavko Fornazarič.

Malo semenišče.

Z veseljem objavljamo vest, da se z letošnjim šolskim letom zopet otvori tolikanj potrebno knezonadškofijsko deško semenišče. Svoje prostore bo imel zavod v obnovljenih prostorih v ulici Dreossi (škofovi zavodi). Glede podrobnosti o pozarjamo na današnji inserat.

Vpisovanje v javno trgovsko šolo v Gorici.

Prošnje za vpis se sprejemajo do vstevši 15 sept. 1923, ki morajo biti kolekovane za eno liro ter podpisane po stariših ali njih namestnikih, z naslednjimi prilogami: spričevala študij, krstni list, zdravniško spričevalo o cepljenju koz in o očesnih boleznih. Šolnina je 70 L. Ravnateljstvo si pridržuje pravico izreči o definitivnem sprejemu vpisance. Vloženi znesek 70 L se povrne celotno, ako bi bila prošnja zavrnjena; v slučaju nepovoljnega izida pri sprejemnih izpitih se povrne le znesek 60.

V prvi razred dvorazredne trgovske šole zamorejo biti sprejeti, razen onih, ki so z dobrim uspehom dovršili razred pripravljalne šole, tudi:

brez izpita: dečki in deklice z odpustno diplomo katere kr. trgovske šole, ali s spričevalom o dovršenem triletju; 2) z dopustnim spričevalom gimnazije, realke ali dopolnjevalne šole; 3) s spričevalom za IV. razred ženskega liceja za kulturo; 5) z odpustnim spričevalom meščanske šole;

s sprejemnim izpitom (iz italijansčine, matematike, geografije, prirodopisja in fizike v obsegu, ki ga zahteva meščanskošolski program): dečki in deklice, ki dovršijo v tekočem solnčnem letu najmanj 14. leto in ki so dovršili v kaki javni šoli ali pa v privatni s pravico javnosti najmanj 6. šol. leto.

V pripravljalni razred, ali v druge razrede ki bi ga nadomestovali, zamorejo biti sprejeti dečki ali deklice z odpustnim spričevalom ljudskih šol.

Ravnateljstvo ne jamči o dovoljnem poteku vloženih prošenj, dokler ne dospe pričakovani odlok o končni reformi šole.

Evharistični shod v Vipavi 11. IX. in v Logu 12. IX. 1923.

Splošno skupno petje v cerkvi v Logu 12. IX.: pevajo vsi!

- 1.) ob 10. pred govorom: Cec. II. št. 102;
- 2.) ob 2. pop. pred govorom: Cec. II. št. 97, Presv. Srce, A. Förster;
- 3.) Povsod Boga;
- 4.) Za »Te Deum«: Zahvalna, Cec. I. št. 133.
- 5.) Na koncu po blag.: Slovo od

Nekoliko podatkov iz cerkljanske podobarske obrti.

Nekoliko biografije iz cerkljanske podobarske obrti.

Te vrste naj bodo statističen poizkus cerkljanske domače obrti preteklosti. Ni popolna ta statistika, ker ni časa ne priložnosti zato. Veliko ti ljudje delali po vsem Slovenskem in težko je izslediti vsa njihova dela. Te vrstice naj bodo le mal donesek za zgodovino teh umetniških generacij, ki so izumrle.

Dognati početke te umetnosti sem poskusil v »Mladiki« l. 2 str. 240. Dostaviti imata (letó) le vprašanje, kdo bi bil oni Valentin iz Ljubljane ki je l. 1723. pomagal pri oltarju. Vprašanje je le v toliko zanimivo, v kolikor se je nekoč trdilo, da je oltarna slika sv. Ane v Cerknem delo Valentina Mencingerja. Ne bilo bi namreč izključeno, da ni Valentin Mencinger kot dvanajstleten mladenič pomagal pri delu in vled teh svojih zvez v poznejših letih napravil sliko sv. Ane. Poleg

Italije bi na ta način početki te obrti imeli zvezo tudi z ljubljanskimi slikarskimi krogi.

Najbolj tipičen predstavnik teh domačih umetnikov-obrtnikov je brez dvoma Jurij Tavčar. Rojen je bil v Idriji dne 10. aprila 1820. Kje se je učil ni mogoče dognati. Bil je bolj slikar kot podobar in slednjic tudi po večini kopist. V tej stroki je zadobil veliko spretnost. Naslikal je sv. Antona, kakor je sam rekel, tako, da ni bilo navadnemu očesu mogoče ločiti slike od kopije. Da je bil dober kopist priča Führichov križev pot v Idriji, ki ga je izvršil Jurij Tavčar l. 1860. Njegova dela so sledeča: 1.) Vsi oltarji v kap. cerkvi v Sv. Križu in slika sv. Antona Pad. v stranskem oltarju Na Bukovem glavni oltar sv. Lenarta. V Tolminu slike v dveh stranskih oltarjih.

Vobče je Jurij Tavčar veliko delal po Slovenskem in bi bilo prav težko naštetiti vsa njegova dela. Ko je prenavljal in delal oltarje je imel s sabo po navadi kakega podobarja, sam je najraje slikal. Mož je bil zelo skromen. Največ je delal po raz-

nih podružnih cerkvah. Na hrano je hodil vrstoma po hišah. Znan je njegov izrek: »Močnik in mleko, to je jed za slikarja, ki ga pri delu ne ovira!« V cenah ni pretižaval a delal je od jutra do večera. Umrl je v Idriji 9. marca l. 1892. star 72 let. Njegova dela so raztresena po vsi Sloveniji. Mož je v svojem dolgem življenju vzgojil celo vrsto podobarjev in slikarjev. Ena njegova slika je bila l. 1922. na zgodovinski razstavi slov. slikarstva v Ljubljani.

O njegovem sodobniku Andreju Kobalu je danes le toliko znano, da je l. 1849. naredil sliko in oltar farne cerkve na Grahovem. Bil je Idriječan in delal popolnoma po načinu Tavčarjevem.

Sodobnik teh dveh je bil tudi Josip Zajc iz Nove Oselice pri Cerknem. Rojen je bil leta 1820. Tomaž Rutar poroča o njem, da je v Sv. Luciji napravil nov glavni oltar spovednice in križev pot. Št. Kočiančič pripoveduje v svojih odlomkih zgodovine goriških cerkva, (Fol. per.) da je to delo dobro in izvrženo v romanskem slogu. Tudi

Marije, A. Vavken, Spindler, Lj. pesm. št. 79. — Marijine družbe pop. ob l.:

1.) »Pri tebi, Marija, zbranes« (Slava Brezn., št. 6).

2.) Kantata. V. Vodopivec (Bogoljub št. 6 - 1923).

Pri procesiji peva vsak oddelek poljubno o Sv. R. T. itd.

Peovski zbor iz Sturij in Vrhopolja bode pel na shodu 12. IX.:

P. H. Sattner: Vnebovzetje B. D. M.: pred in po sv. maši:

a) Ave Maria, damski zbor.

b) Zbor zemljanov, mešani zbor.

Pri peti sv. maši ob 10.:

a) I. Zangl: Maša sv. Ludovika.

b) Sattner: Graduale »Oculi omnium«.

c) Stehle: Offertorium »Sacerdotes Domini«.

Sodeluje 60 pevcev.

BOJ PROTI DRAGINIJI.

Mestni goriški komisar gosp. Fabioli nam je poslal v objavo sledečo vest:

Proučili smo cene kmetijskih pridelkov (zelenjave, sadja in drugih pridelkov) pri razprodaji na drobno in spoznali veliko potrebo, da jih znižamo, ker so bile do danes neprimerno visoke, tako da ni mogla velika večina prebivalstva radi umetno previsokih cen teh pridelkov niti kupovati.

Visokost cen je povzročilo predvsem nakupovanje zelenjave, sadja i. t. d. za izvoz, kakor tudi pomanjkanje nadzorstva in enotnega cenika. Da se te pomanjkljivosti odstranijo ali pa vsaj omilijo, zato odreja mestni komisarjat sledeče:

1.) prepovedano je nakupovati kakor tudi zaarati kmetijske pridelke v svrhu izvoza pred 8. uro zjutraj;

2.) razprodaja zelenjave, sadja in drugih pridelkov za konsumente se prične ob 7. uri zjutraj;

3.) vsaki dan bo določila cene omenjenim pridelkom v ta namen sestavljena komisija;

4.) pred vhom na sadni trg bodo visele vsak dan tabeli, na katerih bodo zaznamovane cene pridelkom, ki jih določi imenovana komisija; razprodajalec omenjenih pridelkov bodisi na trgu ali pa tudi v trgovinah ne bodo smeli zahtevati višjih cen;

5.) sem ne spadajo luksuriozni pridelki in takozvane prvine (prvi pridelki);

6.) zgoraj imenovana cenitvena komisija bo sestavljena iz enega zastopnika mesta, zastopnika producentov in zastopnika konsumentov;

vsi štiri oltarji župne cerkve v Novi Oselici nosijo njegov podpis. Druga njegova dela danes niso znana. Umrl je l. 1880.

Nekoliko mlajši od teh in tudi njihov učencec je Jakob Raspet, rojen v Cerknem l. 1836. Učil se je pri Tavčarju v Idriji. Kaže napram svojim učiteljem že večjo dovršenost.

Izmed njegovih del so znana sledeča:

Cerkno: glavni oltar sv. Anestranski oltarji sv. Jožefa in sv. Stefana s slikami.

Zakriž: oltar sv. Andreja, sv. Antona puščavnika in sv. Antona Pad. s slikami. Istotam je tudi par ponesrečenih fresk v presbiteriji izpod njegovega čopiča.

Straža: Oltar sv. Pavla s sliko.

Trebenče: oltar sv. Jušta s sliko in dva straska simulirana oltarja.

Njegova roka se pozna tudi na oltarjih v Novakih in Šebreljah. Delal je tudi v Idriji, Črnem Vrhu in drugod. Bil je podobar in slikar. Umrl je v Trstu okrog l. 1880.

S.

(Konec prihodnič).

Kaj je novega na deželi

ČEPOVAN.

27. avgusta je umrl tu daleč na okoli znani gostilničar in mesar Valentin Šuligoj v 57. l. svoje dobe. Bil je mož vedno odločen katoličan ne samo z besedo, ampak tudi v dejanju in se ni bal nikdar tudi očitno pokazati svojega krščanskega prepričanja; bil je mož dobrega srca, ki je vsakemu rad pomagal. Kako je bil pokojnik priljubljen, je pričal njegov pogreb, katerega se je udeležilo obilo ljudstva od bližini in od daleč. Pokopal ga je ob asistenci treh duhovnikov preč. g. dekan Jakob Rejec, ki mu je govoril ganljivo slovo ob odprtem grobu. Pokojniku naj sveti večna luč, preostalim pa naše sožalje!

MARIJINO CELJE NAD KANALOM.

V dnevih od 19. do 26. m. m. smo imeli pri nas izredno cerkveno slavnost: sv. misijon. Vodil ga je lazarist p. Klančnik iz Mirenskega Gradu. Pomagal mu je frančiškan p. Romuald iz Gorice. Vdeležba je bila nad vse pričakovanje velika. Propovednika sta znala s svojo živo, prepričevalno besedo pridobiti srca poslušalcev in je bila cerkev pri vsaki pridigi polna. Zlasti je bilo izredno mnogo moških. Posebno sijajna je bila sprava v petek in potem slovesna procesija v nedeljo. Našteli so 962 vdeležencev brez duhovnikov in pevcev. Pobožne svečanosti so zelo povzdignili neumorni pevci s svojim priznanim petjem. V spomin na misijon bomo v kratkem postavili kip presv. Srca Jezusovega. V nedeljo dne 9. t. m. pričakujemo zopet mnogo ljudi. Obhajali bomo naš glavni praznik Marijinega imena.

TOMAJ.

Minulo soboto in nedeljo sta bila za tomajsko župnijo velepomembna dneva. Zavod č. šol. sester je praznoval 25 letni jubilej svojega obstoja. V sob. 1. septembra je bila ob 9. uri slovesna zahvalna sv. maša z asistenco sosednih duhovnikov. Po sv. maši, pri kateri je pomnoženi cerkveni pevski zbor pod vodstvom č. sestre Vide krasno izvajal sv. mašo v čast presv. Srca, se je zbrala šolska mladina s čast. sestrami in kljub slabemu vremenu številnim občinstvom pri grobu blagopokojnega ustanovitelja zavoda, kanonika Urbana Golmajerja. Po kratkem nagovoru župnega upravitelja so učenke ljudske šole položile na grob blagopokojnika lep venec in mu zapele žalostinko: »Blagor mu«. — Popoldne ob 3h se je vršila proslava 25. letnice dekl. ljudske šole in ustanovitelja Golmajerja. Petju cerkvenega pevskega naraščaja iz Sežane je sledila slavnostna deklaracija, ki jo je izborna prednašala učenka tomajske ljud. šole. Med drugim petjem sta se vrstila govora č. s. prednice — voditeljice s. Urbane Gorup o razvoju dekl. ljudske šole v teh 25.ih letih in govor župnega upravitelja vlč. g. Adolfa Simoniča o življenju in delovanju Urbana Golmajerja. Temu je sledil prizor, v katerem so deklice in mladenke slavile zasluge ustanovitelja zavoda. To slavje se je zaključilo s slovesnim blagoslovom v zavodih kapeli. — V nedeljo 2. sept. so se zbrali dobrotniki in prijatelji zavoda v velikem številu. Po slovesni sv. maši, ki jo je daroval velezaslužni msg. Slavec, ki je tudi imel cerkveni govor, se je ob 11h otvorila razstava ženskih ročnih del. Te razstave se je udeležilo 53

mladenk in okrog 100 učenk dekl. šole. Razstavljenih ročnih del je bilo 743.

Razstava, ki je bila prva, je vzbudila med številnimi obiskovalci veliko zanimanje in priznanje. — Ob 1. in pol popoldne se je vršil dekl. sestanek — bivših gojenk in učenk zavoda. Častna predsednica je bila gospa dr. Slavikova iz Trsta, podpredsednica pa gospa Ferjančičeva, urednica »Slovenke«. Po pozdravnem nagovoru in deklaraciji je sledil referat: Mladenka in izobrazba. Za tem je g. Ferjančičeva v živih besedah orisala važne naloge mladenk in pokazala, kako naj se pripravljajo na svoj vzvišeni poklic. Ga. dr. Slavikova se je nato za-

hvalila č. š. sestram za požrtvovalnost, s katero skrbje in vzgojajo tržaške vojne sirote. G. duh. svetnik Guštin iz Trsta je povdarjal v navdušenih besedah pomen Marijine družbe za utrditev značaja deklet. Po slovesnem blagoslovu se je zbrala na dvorišču zavoda ogromna množica prijateljev zavoda k slavnostni predstavi. Petje mladenk pod vodstvom zgoraj omenjene č. sestre je vzbudilo splošno priznanje občinstva. Po deklaraciji in govoru g. akad. A. Gorupa o razvoju zavoda je sledila žaloigra v 5. dej. »Ljudmila«. Občinstvo ji je sledilo z živahnim zanimanjem. Igralke so na splošno prav dobro zadelje svoje vloge. Naše ljudstvo je v teh dneh pokazalo, da zna ceniti pomen Golmajerjeve ustanove. Na splošno željo se igra ponovi v nedeljo 9. septembra.

GOSPODARSTVO

ZADRUŽNISTVO IN DAVEK.

Davek na premoščeno bogastvo (l'imposta di ricchezza mobile) morajo plačati tudi naše zadrage, ker mora glasom zakona plačati vsaka oseba — naj si bo fizična ali juridična — davek od kateregakoli dohodka, ki ga je dobila v državi. Zato tudi zadrage niso oproščene tega davka in ga morajo plačati od svoje ustanovitve naprej.

Zadrage plačajo danes sledeče davke, ki so popolnoma enaki bivšim avstrijskim:

1. rentnino; (l'imposta sugli interessi passivi) davek na pasivne obresti, (od hranilnih vlog), ki jih zadruga priznava svojim vlagateljem in so za zadrugo pasivne. Ta davek mora zadruga prenesti na vlagatelje, pa naj si bodo to ljudje ali drugi denarni zavodi. Ta davek spada pod kategorijo A. (Naše hranilnice in posojilnice so plačevale vedno same rentni davek).

2. pridobarino (l'imposta sul reddito), davek na dohodek, ki je razviden iz bilance zavoda, ki je bila odobrena na občnem zboru in podpisana od odbornikov predložena sodišču.

Ne sme se pa misliti, da je ta dohodek enak čistemu dobičku, ki ga bilanca izkazuje. Glasom zakona se mora k temu dobičku pristeti:

a) stroške za vreditve in ustanovitve zadrage, ter za nakup premičnin in strojev, ako so navedeni med izdatki;

b) lastne svote, vporabljene za povečanje deležnega kapitala, ali ki se jih je določilo za povečanje rezervnega fonda;

c) vse stroške, ki jih ne povzročuje lastni obrat (darila v dobrodelne, propagandne namene itd.)

d) plačane davke in takse;

e) svote uporabljene za amortizacijo, ki prekašajo navadno obrabo;

f) dividende izplačane zadrugarem v razmerju njihovega nakupa se smatrajo kot pridobinski dohodki.

Pridobarina se vedno obdavči le

na podlagi bilance zadrage. Ta davek spada v kategorijo B.

3. osebno dohodnino (l'imposta sugli stipendi ed assegni degli impiegati), davek na dohodke (plačo, velila in podpore itd.) uslužbencev, ne pa navadnih delavcev. Zadrage morejo eta davek odbiti od plače uslužbencev. Osebna dohodnina spada v kategorijo C.

Zadrage morajo prijaviti dohodek davčnemu zastopniku tekom treh mesecev po potrditvi bilance in sicer se mora prijavi predložiti prepis bilance z odgovarjajočim računom zgube in dobička in prepis zapisnika občnega zbora, vse na nekolekovanem papirju. Prepisi morajo biti overovljeni od pristojnega sodišča. Prijavi mora biti tudi priključen seznan obdavčljivih postavk. Ako zadruga ne predloži bilance, more davčna oblast določiti davek na podlagi prejšnjega leta in zadruga ne more zahtevati zmanjšanja, ako bi ji to po letni bilanci tudi pripadlo.

Glede visokosti davka je mogoče napraviti konkordat z zastopnikom davčne oblasti. Ako se konkordat ne sklene, določi oblast sama dohodek in odgovarjajoči davek, proti kateremu je mogoče vložiti vtok tekom 20 dni po vročitvi odluka.

Vtok mora biti napravljen na poli kolekovani z L. 1.20 (Carta bollata) in vložen pri županstvu ali pa pri davčni oblasti, ki mora izdati tozadevno potrdilo. Vtok mora biti naslovljen na 1. instanco. Ako ga tudi ta odbije, je mogoče vtok proti tej odločitvi na 2. instanco — rok drugih 20 dni — in proti odločitvi druge instance je dovoljen vtok na Centralno komisijo neposrednih davkov v Rimu (Commissione Centrale per le Imposte dirette, Roma), ki odločuje le o pravni strani vprašanja. Dokler ni vtok rešen, davka ni treba plačati.

Iz navedenega vidimo, da bodo plačevale naše zadrage iste davke kot poprej, samo pod drugimi naslovi.

»Gospodarski list.«

Mestne novice

Smrtna kosa. Umrl je v visoki starosti 83 let znani knjigar g. Wokulat. N. p. v m.!

Imenovanje. Znani fašist inž. I. Doerfler je imenovan za občinskega komisarja v Mossi blizu Krmina. Ob enem je postal tudi poveljnik fašistovske centurije.

Razveseljiv ukrep. Vsled neprestanih ponočnih nemirov, mnogih tatvin in drugih neprijetnih dogodkov v Gorici in okolici je odredil g. viceprefekt Nicolotti, da karabinerji in detektivi patrolirajo po noči po vseh sumljivih kotih in si razne ponočne ptičke čimbližje ogledajo. Tako je prav!

Napad. V soboto zvečer so se razgovarjali trije Slovenci na Kornu, kar pride mimo šestvorica pol in prav pijanih mož, njim na čelu znairendentisti, se zažene vanj in ga vijo ter poslušajo. Omenjeni pride k trojici in povabi enega izmed njih na razgovor. Tam ga začne zmerjati in mu groziti. Med tem pogovorom pride drugi zraven (popolnoma pijan) in z vsklikom: to so irendentisti, se začne v vanj in ga hoče udariti; ta se umakne. Drugega Slovence napadejo s palicami, a ta jim ubeži. Sedaj se spravijo na tretjega, kateri se jim tudi umakne. Začnejo kričati: morate nam plačati Doerflera in napadejo še enkrat prvega, kateri seveda toliki premoči ubeži. Pozivamo oblastvo, da nas varuje pred elementi, ki so kakor je dobro znano bili tudi že izključeni iz fašistovske organizacije, in počenjajo (in skoro vsakokrat popolnoma pijani) razna nasilja na mirno mimoidoče ljudi.

Petnajstipolletni deček Stanislav Remic sin Alojzija in Marije bivajočih v Gorici pri Bajti št. 28 je zbežal v torek 28. avgusta z doma. Obleden je bil v siv jopič in črne hlače, rasti je srednje. Kdor kaj ve o tem dečku, naj to blagovolj čimprej naznaniti njegovim starišem na omenjeni naslov. Pripravljeno so vse morebitne stroške poravnati.

Listnica uredništva.

Italijansko-slovenski slovar bo na razpolago od 15. dec. t. l. dalje. Naročila bo sprejemala Kat. Tisk. Društvo.

G. M. G. Prvačina: Sami priznavate, da se je vršil 2. t. m. pri vas ples. Ker poznate naše stališče glede plesov in ker ste v svojem dopisu preosebni, ga žal ne moremo priobčiti.

NAŠA ZAVAROVALNICA „L'UNION“

je največji svetovni zavod. Delniški kapital Fr. 20 Miljonov, zav. kapitali v veljavi čez 70 Miljardov Fr. Ustanovlj. 1828.

AVGUST RAVNIK, Generalni zastopnik
Gorica, Corso V. E. 28 I.

ZASTOPNIKI SE ŠE SPREJMEJO.

Prosvetna zveza.

Gaberje pri Stanjelu. Dne 8. t. m. priredi prostveno društvo »Danica« svojo drugo veselico. Na vsoporedu je igra in petje. Nastopi več pevskih zborov in tamburaški zbor iz Rihemberka. V slučaju slabega vremena se bo vršila prireditev v nedeljo dne 9. t. m. Pridite!

Šmarje.

V nedeljo dne 9. t. m. ob 4. uri popoldne priredi »Bralno in pevsko društvo« v Šmarjah v društveni dvorani veselico s sledečim vsopredom: A. Lajovic: »Kiža«, poje domač mešan zbor. V. Vodopivec: »Pogled v nedolžno oko«, poje domači ženski zbor. E. Adamič: »Če ti ne boš moj«, poje domač mešan zbor. Nastopijo pevška društva iz Dornberga, Rihemberga, Črnič in Brji. Med točkami svira domača godba. I. Štoka: »Trije tički«, veseloigra v dveh dejanjih. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

SRPENICA.

Bralno društvo »Stol« na Srpenici priredi na Marijin praznik, dne 8. septembra ob 4. pop. veselico s pevske točkami in kmečko žaloi gro »Užitkarji«, prelepim delom našega goriškega pisatelja Lojzeta Remca. Igralci se vestno pripravljajo, da dostojno vprizorè eto igro, ki nudi toliko čistega užitka in poštene zabave. Pridite v kar moč velikem številu! V slučaju slabega vremena se veselica vrši dan pozneje, v nedeljo dne 9. t. m.

Društvene vesti.

Dobravlje na Vipavskem.

»Bralno in pevsko društvo« v Dobravljah na Vipavskem priredi v nedeljo 9. septembra t. l. prireditev v korist »Dijaški Matici«. Na vsoporedu je petje društvenega pevskega zbora, tamburanje, 2 veseloigri: »Rastresenca« in »Pot do srca«, kpleti in deklamacije. Po veselici se vrši prosta zabava ob udarjanju dobavskih tamburašev, srečolov z bogatimi dobitki in šaljiva pošta. Vi vsi, ki ljubite zabavo in vi, »ki vam je na srcu blaginja našega revnega dijaštva — v Dobravlje!«

Iz Podmelca.

Veselica, ki so jo »Podmelški dijaki« nameravali prirediti v korist »Dijaške Matic« dne 26. m. m. in so jo odložili na nedeljo dne 2. sept. t. l., se vsled neizstavitve dovoljenja, preloži na nedoločen čas.

VRTOJBA.

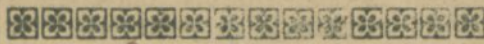
Kolesarsko društvo »Vrtobja« v Vrtobji ponovi dne 8. septembra t. l. ob 4. uri pop. žaloi gro v III. dejanjih »Na dan sodbe«. V slučaju slabega vremena se vrši I. dan pozneje. — Odbor.

Za Alojzijevišče: Sl. kmečka hranilnica in posojilnica Števerjan 50. L: o priliki poroke g. Lojzeta Sardoča z gdč. Anico Bratuž nabrali 50 L. Srčna hvala!

Za Slovensko sirotišče: Hranilnica in posojilnica v Števerjanu 50 Lir.

SLEJ ALI PREJ

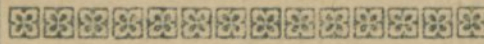
bo prišla vsaka gospodinja do prepričanja, da ji najbolj kaže kupovati »Pekatete«, ker so nele najboljše, ampak se zelo nakuhajo in se jih manj potrebuje.

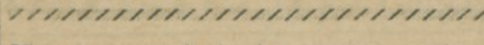
Zdravnik

Dr. J. BAČAR

Gorica, Viale XXIV Maggio (prej Via Tre Re) 9, se je vrnil in zopet sprejema za pljučne in notranje bolezni.

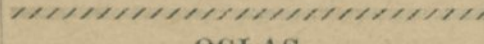
NA STANOVANJE in hrano se sprejme 2-3 dijake v Mariboru. Vprašati pri upravi lista.

Na stanovanje in hrano se sprejme 2-3 dijake v Mariboru. Vprašati pri upravi lista.

Zobotehniški ambulatorij BREZIGER RUDOLF

sprejema od 8.-12. predp. in od 2.-6. pop. Viale XXIV Maggio (prej Via Tre Re) št. 16-II nadstr.

OGLAS.

Knezonadškofijsko malo semenišče v Gorici, Via Dreossi, se bo s prihodnjim šolskim letom zopet otvorilo.

Vanje se bodo sprejemali dečki zakonskih poštenih starišev iz goriške nadškofije, ki imajo nagnjenje do duhovskega stanu, in sicer iz 3. in 4. razreda ljudske šole, da se pripravijo za vsprejem v I. gimnazijski razred; nadalje dečki, ki vstopijo letos v I., II. in III. gimnazijski razred in bodo gotovo sprejeti v dotične razrede kr. državne gimnazije v Gorici.

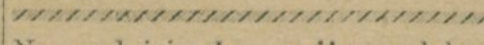
Dotični prošnji, ki se mora vložiti pri knezonadškofijskem Ordinarijatu v Gorici do 20. septembra, je treba priložiti ta-le spričevala:

1.) krstni list, 2.) zadnje šolsko spričevalo, 3.) spričevalo o cepljenih kozicah in 4.) o naravnem obnašanju, oziroma 5.) spričevalo o ubožnosti, ako želi dobiti popustek pri vplačilu za hrano in stanovanje.

Mesečina, katero je treba naprej plačati, znaša 150 L. — Na gole stroške semenišča, ki je zadolženo, se ne more nobenega gojenca vzdrževati.

Vsak gojenec mora seboj prinesiti potrebno perilo, obleko, obuvalo in če le mogoče eno matraco za posteljo.

Stroške za knjige, pisalne potreščine in šolske pristojbine mora poravnati gojenec.

Na prodaj je harmonij z pedalom znamka »Kotknjeviz« in več pohištva v najboljšem stanu (omare, mize, kredence i. t. d.). — Več pove Iv. Kacin, V. Carlo Favetti št. 6, Gorica.

PODRUŽNICA Ljubljanske kreditne banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Telefon št. 50 — Brzojavni naslov: Ljubljanska banka.

Delniška glavnica **CENTRALA:** Reserva S H S
in rezerve **LJUBLJANA** kron
80 MILIJONOV **64 MILIJONOV**

PODRUŽNICE: Brežice, Kranj, Metkovič, Celje, Maribor, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst

Obrestuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja.
Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

TEOD. HRIBAR (nasl.) - GORICA

CORSO VERDI 82 (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Rymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

BLAGO SOLIDNO!

CENE ZMERNE!

Kmetovalci!

Kdor želi TOMAŽEVO ŽLINDRO, kalijevo sol ali druga umetna gnojila, naj jih naroči pri domači hranilnici ali zadrugi, v goriški okolici pa pri

Zadružni Zvezi v Gorici

CORSO GIUSEPPE VERDI 37, I. nadstropje.

PRODAJA NA OBROKE.

S prvim septembrom je otvorila firma: »Grande Emporio Rateale« (centrala v Trstu),

Via Duomo 5, II.

svoje podružno skladišče.

Prodaja: izgotovljene obleke in po meri, najfinejše manufakturno blago, suknje, dežne plašče, obuvalo, klobuke, ovratnike, rokavice, naramnice perilo itd.

CENE BREZ KONKURENCE! OBROKI MESEČNI IN TEDENSKI. — KROJAČNICA PRVEGA REDA. GORICA, VIA DUOMO 5-II.

Dr. Stojan Brajša

je odprl odvetniško pisarno v Gorici, Via Carducci (Gospodska ulica) št. 4, II. nadstropje (Montova hiša).

Dr. Slavko Fornazarič

naznanja,

da je otvoril odvetniško pisarno v **RDVOŠČINI**

(v hiši g. Mira Bratine)

Naprodaj je 6 sodov od 6—7 hl ter sodi držeci 876 l, 237 l, 150 l, 88 l in 56 l. Zglasiti se je v skladišču Slov. kmet. društva - ul. Giosuè Carducci št. 6, na II. dvorišču.

Pekovskega učenca poštenih starišev, močnega, ki je dopolnil 15. leto sprejme takoj Božidar Božič pri Sv. Luciji ob Soči, št. 51.